

Свірідова С.С., Томашайтис Д.Д.

Одеський національний політехнічний університет

ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація

У статті розглянуто процес реорганізації відкритих і закритих акціонерних товариств України та Одеської області. Досліджуються джерела формування капіталу публічного акціонерного товариства на прикладі ПАТ «Одеський коровай». Пропонуються напрямки оптимізації структури капіталу підприємства для забезпечення його стабільної роботи і підвищення ефективності.

Ключові слова: ПАТ, акціонерне товариство, формування капіталу, джерела капіталу, Одеська область, хлібна галузь.

Свиридова С.С., Томашайтис Д.Д.

Одесский национальный политехнический университет

ФОРМИРОВАНИЕ КАПИТАЛА КОМПАНИЙ ХЛЕБНОЙ ОТРАСЛИ

Аннотация

В статье рассмотрен процесс реорганизации открытых и закрытых акционерных обществ Украины и Одесской области. Исследуются источники формирования капитала публичного акционерного общества на примере ПАО «Одесский каравай». Предлагаются направления оптимизации структуры капитала предприятия для обеспечения его стабильной работы и повышения эффективности.

Ключевые слова: ПАО, акционерное общество, формирование капитала, источники капитала, Одесская область, хлебная область.

УДК 658.15 (045)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ В АНТИКРИЗОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Скібіцька Л.І.

Національний авіаційний університет

Уточнені поняття фінансово-економічної стійкості підприємств до негативних проявів наслідків кризи, визначені головні зовнішні причини, які впливають на діяльність підприємств та основні внутрішні фактори, які визначають стан фінансової стійкості підприємств України, проаналізовані існуючі методики оцінки ефективності діяльності підприємства та забезпечення їх стійкості, окреслені перспектив подальших розробок у даному напрямку.

Ключові слова: криза, антикризовий менеджмент, фінансова стабільність, економічна стійкість, рівновага виробничої структури, показники фінансової стійкості підприємства, показники оцінки ефективності розвитку підприємства.

Постановка проблеми. Кожна країна й окреме підприємство в процесі свого розвитку намагається досягти економічної (фінансової) стабільності та стійкості для свого розвитку і зростання конкурентоздатності.

В теорії антикризового управління економічна стійкість підприємства досліджується як економічна категорія, яка вимагає ґрунтовного вивчення з огляду на незавершеність опрацювання наукової проблематики щодо забезпечення стабільності діяльності підприємств у кризових умовах і мінливому зовнішньому середовищі, оскільки наразі відсутня єдність поглядів як на сутність самого поняття, так і на структуру антикризової стійкості.

Для оцінки економічної стійкості підприємства в науковій літературі та в практичній діяльності використовується ціла низка методик, які в сукупності дозволяють комплексно оцінити діяльність підприємства та міру досягнення цілей. Проте, слід зауважити, що на сьогодні в науковій літературі не існує єдиної визнаної методики оцінки ефективності діяльності господарюючих суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку теорії та методології економічної стійкості підприємств знайшли своє відображення в працях багатьох вчених: Ареф'євої О.В., Коби В.Г., Баранівської Х.С. [7], Барвінської Є.С., Марцін В.С.

[2], Любченко Н.Л. [3], Перетятко А.В. [4], Лотоцької С.В. [5], Фещур Р.В. [7], Василенко А.В. [8], Лапіна Є.В. [9] тощо.

Більшість авторів розглядають структуру економічної стійкості (в першу чергу фінансової стабільності і ліквідності) з позицій функціональної структури підприємства, оскільки загально визнана залежність загальної стійкості підприємства від стійкості його функціональних підрозділів. Так, практика антикризового менеджменту доводить, що економічна стійкість для антикризового функціонування, запобіганням кризам або пом'якшення їхніх наслідків, досягається тільки в результаті активного реагування всіх структурних підрозділів підприємства на зміни середовища господарювання, тобто на вплив дестабілізуючих факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які несуть загрозу зміни стабільного стану підприємства.

В економічній науці існують багато визначень фінансової стійкості підприємств, які відрізняються від конкретної їхньої специфіки.

Метою статті є уточнення поняття фінансово-економічної стійкості підприємств до негативних проявів наслідків кризи, визначення головних зовнішніх причин, які впливають на діяльність підприємств та основних внутрішніх факторів, які визначають стан фінансової стійкості підприємств

України, аналіз існуючих методик оцінки ефективності діяльності підприємства та забезпечення їхньої стійкості, окреслення перспектив подальших розробок у даному напрямку, що й являє певну наукову новизну даної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Криза, переживана економіками пострадянських держав, проявляється не тільки в падінні виробництва, але й у деградації накопиченого економічного, людського і науково-технічного потенціалу. Економічна криза зачепила і високотехнологічні, наукоємні й соціально-орієнтовані області, в яких були зайняті найбільш висококваліфіковані кадри. Кризовий стан окремих підприємств у ринкових умовах викликаний головною причиною цього явища – грубими прорахунками керівників, низьким рівнем менеджменту. В цьому зв'язку дуже важливо визначити концепцію антикризового управління як економікою країни, галуззю, регіоном, так і конкретним підприємством. При цьому, основними категоріями, якими треба оперувати в антикризовому менеджменті, з нашої точки зору, мають бути: ліквідність підприємства (активів), ринкова вартість підприємства, конкурентоздатність його продукції та головне – економічна стійкість.

Поняття «економічної стійкості» підприємства не є новим в теорії та практиці економічної науки. На основі деталізованого дослідження поглядів вчених було здійснено узагальнення існуючих трактувань та зроблено висновок про те, що економічна стійкість підприємства найчастіше трактується як:

- а) стан системи, при якому зберігається його цілісність та незмінність;
- б) як стан системи, який забезпечує ефективність її діяльності;
- в) як стан системи, який дозволяє протистояти зовнішнім і внутрішнім негативним впливам;
- г) як незмінність матеріального, трудового та фінансового забезпечення підприємства.

Отже, економічна стійкість – це стан функціонування підприємства, який характеризується наявністю внутрішнього потенціалу розвитку, ресурсною базою і здатністю забезпечити певний рівень ефективної діяльності і стабільного розвитку на основі зростання прибутковості і капіталу, при збереженні рівня платоспроможності та кредитоспроможності в умовах мінливого зовнішнього середовища та допустимого рівня ризиків [1, 5].

Таким чином, економічна стійкість підприємства за визначенням вчених, – це такий стан функціонування підприємства, що характеризується його потенційними можливостями, ресурсною базою і здатністю забезпечити певний рівень ефективної діяльності і стабільного розвитку на основі зростання прибутковості і капіталу, при збереженні рівня платоспроможності та кредитоспроможності в умовах мінливого зовнішнього середовища та допустимого рівня ризиків [3].

Спираючись на широту і багато-аспектність поняття прийнято розрізняти 8 типів фінансово-економічної стійкості:

1. статичну;
2. динамічну;
3. структурну;
4. результуючу;
5. стійкість траєкторії;
6. стійкість за початковим становищем (положенням);
7. стійкість інваріантної множини;
8. стійкість атрактору.

Ринкова динаміка, постійні загрози настання криз в економіці, вимагає від підприємств щоден-

ної кропіткої роботи, спрямованої на вдосконалення своєї діяльності, а саме:

- перехід на принципово нові, екологічно чисті, безвідходні технології;
- конструювання, технічна підготовка й освоєння випуску нових видів продукції;
- знаходження нових способів використання існуючих ресурсів, зниження матеріалоємності й енергоємності продукції;
- забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах і при загрозі кризи.

В антикризовому управлінні оперують поняттям стійкості господарської структури, яка визначається як спроможність підприємства забезпечити незмінність результатів функціонування виробничо-економічної системи, стратегії її поведінки в умовах спонукального впливу ринкового середовища через несприятливі кризові тенденції як в економіці галузі, країни, глобальні в світі в цілому, так і окремого підприємства (тобто, спроможність господарської структури відповідати якомога більшій різноманітності зовнішнього середовища) [1].

Оскільки наразі немає чіткої класифікації видів стійкості, остільки з позицій системного підходу. Для підприємства можна розглядати наступні види стійкості:

Дослідники розглядають загальну стійкість підприємства, виділяючи при цьому стійкість: технічну, технологічну, організаційну, зовнішніх зв'язків, соціально-психологічну, фінансову, екологічну, організаційно-економічну, роботи персоналу, комунікаційну, інноваційну, структурну [2].

Як відомо, з поняттям стійкості підприємства пов'язано поняття стабільності його функціонування. В економічній літературі дуже часто ці два поняття ототожнюються або використовуються як ідентичні [4].

Проте, економічна стійкість підприємства на відміну від таких поняття «стабільність» – передбачає гнучке реагування на зміни в зовнішньому оточенні ті внутрішні обставини для запобігання збурюючим впливам та їхнє використання для розвитку (вдосконалення, зростання). При цьому чинниками економічного зростання є: фінансова стійкість, науково-технічний прогрес, капітал, інвестиції.

Так, стійким вважається таке підприємство, яке розвиватиметься у відповідності до сформованих цілей, а негативні наслідки зовнішнього впливу будуть нейтралізуватися за рахунок створених резервів та запасів [5].

В економічних системах часто ототожнюються й такі поняття, як «стійкість» та «рівновага системи». Як правило, під рівновагою розуміють такий стан системи, який характеризується сталістю параметрів, тобто має встановлену структуру, режим функціонування, а параметри її входів та виходів зберігаються.

Стан рівноваги, залежно від поведінки системи, може бути стійким (стаціонарним) або хитким (нестійким), коли зміни параметрів системи породжують подальші зміни у тому самому напрямі та посилюються з плином часу [6].

Отже, стан рівноваги характерний для систем, які не мають взаємодії з оточенням (закритих систем), тоді як для відкритих систем (до яких належить і людина, і суспільство, і національна економіка, і підприємство) рівновага можлива лише як мить у процесі постійних змін [7].

Деякі вчені розглядають рівновагу підприємства як рівніть попиту та пропозиції в системі усіх ресурсів підприємства [8, 9].

Основними чинниками забезпечення фінансової стійкості підприємства є: якість і конкурентоспро-

можність продукції (послуг); інвестиційна привабливість; ліквідність; висока ринкова вартість і порівнянні з конкурентами аналогічного масштабу.

Фінансова стійкість — це основна умова функціонування будь-якої фірми, яка визначається забезпеченістю її потреб у фінансових ресурсах для перевищення доходів над витратами з ціллю впровадження інновацій для оновлення і розширення виробництва продукції/послуг [3].

До головних зовнішніх причини, які впливають на діяльність підприємств та їхню фінансову стійкість слід віднести:

- наявність стійкого ділового партнерства;
- стан зовнішньоекономічних відносин країни із зовнішніми ринками;
- географічна структура зовнішньоекономічних відносин;
- участь країни в міжнародному туристичному обміні;
- свобода міждержавного пересування населенням;
- стан купівельної спроможності населення України;
- стан міждержавного урегулювання політики міжнародних авіа польотів;
- ступінь відкритості ринку та легкість доступу на ринок авіаційних перевезень;
- законодавчі вимоги України щодо доступу на ринок авіаційних перевезень;
- стан конкуренції на ринку;
- кількість перевізників, що обслуговують визначені маршрути;
- обсяг пасажиропотоку тощо.

Основними внутрішніми факторами, які визначають стан фінансової стійкості вітчизняних підприємств, є:

- ефективність управління та адекватність прийнятих управлінських рішень ринковій ситуації та стану розвитку підприємства;
- цінова політика підприємства;
- кількість та стан технічного парку підприємства;
- політика управління грошовими потоками;
- стан заборгованості підприємства;
- професіоналізм менеджменту підприємства;
- здатність власників до розробки фінансової, маркетингової, операційної стратегії підприємства та контролю за її виконанням тощо.

Слід зупинитися на сутності поняття стратегії та визначити, що стратегія розвитку підприємства — це вибір керівництвом ключових напрямів його розвитку, постановка генеральної мети та шляхів її досягнення. Оскільки в основі реалізації кожної із стратегій розвитку підприємства лежать особисті інтереси власників, які уособлюються у зростанні прибутку або зростанні ринкової вартості корпорації. Однак, дослідженнями доведено, що в силу існування зовнішніх чинників (податковий тиск на прибуток підприємства, відсутність зовнішнього контролю за процесом формування прибутку, конкуренція тощо) чистий прибуток не виконує функції показника ефективності діяльності підприємства. Основною метою діяльності підприємства виступає прибуток (дохід від реалізації продукції/послуг). Виходячи з цього, основним показником оцінки стратегії розвитку підприємства є її ефективність, яка розраховується як відношення доходу від її реалізації до витрат, необхідних для її реалізації.

Основними стратегіями можуть бути стратегії зростання доходів або (та) стратегії зростання ефективності. Стратегія зростання доходів передбачає розширення джерел їх отримання. Основним напрямом зростання доходів підприємства є екстенсивні заходи, пов'язані з диверсифікацією її послуг.

Стратегія ефективності — це стратегія інтенсифікації діяльності, в основу якої покладено комплекс заходів, направлених на зростання ефективності розвитку компаній. Такими заходами на сьогодні можуть бути: формування позитивного іміджу підприємства, зростання рівня сервісу, оптимізація структури бізнес-процесів шляхом їх реінжинірингу, зростання кваліфікації працівників, запровадження принципів корпоративного управління на всіх рівнях управлінської вертикалі, організація діяльності підприємства на принципах стратегічного планування та прогнозування, передбачення ризиків діяльності та розробка управлінських заходів по їх нейтралізації, ліквідація невідповідностей між цілями структурних підрозділів тощо.

Тобто, треба створювати динамічно врівноважену цілісну систему, яка б самостійно визначала свій вектор розвитку на перспективу, оскільки стратегічне управління априорі є антикризовим управлінням, адже економічна стабільність підприємства досягається у випадку збалансованого узгодження інтересів між чотирма блоками: вхідні ресурси, внутрішні можливості підприємства, кадровий потенціал підприємства, вихідні ресурси (результати діяльності), які можуть конфліктувати між собою, тобто, — повинна бути забезпечена збалансованість інтересів між пропозицією продукції підприємства та попитом на продукцію.

Оцінку такої узгодженості прийнято здійснювати за допомогою розрахунку показників фінансової статистики, проте, показники фінансової статистики розраховуються на основі показників бухгалтерської звітності, які відображають стан ресурсів підприємства на певний момент часу, а, отже, не можуть характеризувати результативність роботи підприємства за визначений період. Тим більше, що в умовах мінливості зовнішнього середовища та зростання випадковостей в діяльності підприємств, моментні показники не відображають результатів реалізації управлінських рішень щодо ліквідації негативних, потенційно кризових наслідків їх впливу.

Наразі можна зробити висновок про відсутність єдиного інтегрованого підходу до оцінки діяльності підприємства, а відповідно і неможливість комплексної оцінки здатності підприємства розвиватися на засадах стійкості.

Існуючі методики оцінки ефективності діяльності підприємства базуються на використанні наступних методів: експертному, методу коефіцієнтів, економічного аналізу тощо. На основі використання існуючих методів дослідження в науковій літературі широко представлені методики, які оцінюють визначені сторони діяльності підприємства.

Найбільша кількість методик присвячена оцінці ефективності процесного підходу до організації виробництва та управління підприємством («Піраміда ефективності», Квантовий вимір досягнень, Вимір досягнень підприємства «Ернст & Янг», «ДжАй-Кей», «Картепіллар», Концепція внутрішнього ринку «Хьюлетт-Паккард», BSC-модель Нортон-Каплана, BSC-модель Мейсела, Призма ефективності) [8-12].

Значна кількість методик оцінює фінансовий стан підприємства («Піраміда ефективності», «Ділове вікно керування», «Картепіллар», BSC-модель Нортон-Каплана BSC-модель Мейсела, Призма ефективності).

Основним показником фінансової стійкості підприємства в зазначених методиках є коефіцієнт покриття, який характеризує здатність підприємства ліквідними активами покрити свої поточні зобов'язання.

Разом із тим, основним показником оцінки ефективності розвитку підприємства є задоволення потреб клієнтів, яке оцінюється показником частки ринку. Стійкість розвитку клієнтської бази підприємства запропоновано оцінювати шляхом порівняння темпів зростання чистого доходу та темпів зростання її пасажиропотоку, що дозволяє оцінити ефективність залучення пасажиропотоків [1].

Бізнес-процес представляє собою систему послідовних, цілеспрямованих і регламентованих видів діяльності, в яких з допомогою управлінського впливу і з допомогою ресурсів входи процесу перетворюються у виходи та результати процесу, які є цінністю для споживачів. Ефективність внутрішніх бізнес-процесів для підприємства запропоновано оцінювати на основі зростання прибутковості операційної діяльності з використанням співвідношень між темпами зростання прибутку операційної діяльності та витрат операційної діяльності.

Показником оцінки технічної складової організаційно-економічного механізму є фондвіддача як обсяг чистого доходу на 1 грн. вартості основних засобів. Стійкість технічно-технологічного стану підприємства забезпечується у випадку випереджаючого зростання чистого доходу над зростанням вартості основних засобів.

Для оцінки ефективності використання персоналу в теорії та практиці управління персоналом використовується показник чистого прибутку на одного працюючого. Стійкість підприємства досягатиметься у випадку забезпечення прибутковості персоналу або зростання чистого прибутку порівняно зі зростанням кількості працюючих.

Висновки.

1. Кризовий стан окремих підприємств у ринкових умовах викликана головною причиною цього явища – грубими промахами керівників, низьким рівнем менеджменту. У цьому зв'язку дуже важливо визначити концепцію антикризового управління.

2. Стратегічне антикризове управління повинне починатися не з аналізу балансу підприємства й здійснення надзвичайних заходів по запобіганню неплатоспроможності (банкрутства) і санації, а з моменту вибору місії підприємства, створення концепції і встановлення цілей його діяльності, формування й підтримки на достатньому рівні стратегічного потенціалу. Основним профілактичним антикризовим заходом на нашу думку є апріорне інвестування інновацій.

3. Узагальненої класифікації видів економічної (в першу чергу фінансової) стійкості підприємств наразі не існує.

4. Економічну стійкість підприємства необхідно досліджувати з позицій системного підходу, аналізуючи такі підсистеми підприємства, як: фінансову, кадрову, організаційну, технічну, виробничу, управлінську, соціальну. При аналізі необхідно враховувати взаємодію елементів системи (ресурсних, ринкових, соціальних, екологічних, внутрішньої стійкості). Також необхідно враховувати інформаційну стійкість підприємства, яка є складовою економічної.

5. В оцінці стійкості підприємства пріоритет має надаватися фінансовій стійкості для розрахунку обсягу поточних зобов'язань для досягнення нормативної стійкості. Отже, це дозволить визначити напрямки зниження понаднормативних зобов'язань.

6. Аналіз існуючих методик вказує на їхнє направлення на аналіз короткострокової стійкості підприємств і слабкий аналіз перспектив і тенденцій їхнього розвитку. Система взаємодії з контрагентами та державними інституціями визначають ефективність довгострокової стійкості підприємств.

7. Для оцінки економічної стійкості підприємства необхідно використовувати методичні підходи, які базуються на порівнянні темпів зростання показників ефективності та темпів зростання обсягів ресурсів, залучених на досягнення ефективності [1].

8. Отже, конкурентні переваги не є вічними, вони завойовуються й зберігаються тільки за умов ефективної фінансової та інвестиційно-інноваційної політики й належної організації всієї господарської діяльності на підприємстві, які покликані не допустити банкрутства підприємств і зменшити негативні наслідки кризових тенденцій.

Перспективи подальших розробок у даному напрямку. Забезпечення стійкості підприємств до кризових проявів вимагає подальших досліджень, оскільки сама категорія стійкості не має однозначного трактування, не визначені методичні підходи до її оцінки, особливо в умовах зростання кризових проявів.

Необхідне подальше опрацювання методичних підходів для оцінки можливостей довгострокової стійкості підприємств, адже дана проблема пов'язана з оцінкою впливів кожного фактору невизначеності зовнішнього середовища, які впливають на фінансову стійкість підприємства. Такі збурення в оточенні (макро- і мікросередовищі) підприємств може ускладнювати стосунки між підприємствами та покупцями/споживачами їхніх товарів/послуг.

Список літератури:

1. Марченко В.М. / В. М. Марченко, В. О. Новак, С. В. Лотоцька, В. В. Матвеев, Е. І. Данілова. Економічна стійкість підприємства: форми та методи забезпечення : Моногр.- К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 300 с.
2. Марцін В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства / В. С. Марцін // Економіка, фінанси, право. – 2008. – № 7(75). – С. 26-29.
3. Любченко Н.Л. Механізм забезпечення економічної стабільності промислових підприємств [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / Н.Л. Любченко. – Хмельницький, 2010. – 22 с.
4. Перетяцько А. В. Дослідження сутності поняття економічна стабільність промислового підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Перетяцько. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_3/Peret.pdf
5. Лотоцька С. В. Управління економічною стійкістю авіакомпаній України [Текст]: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / С.В. Лотоцька. – К.: НАУ, 2012. – 207 с.
6. Коренченко Р. А. Общая теория организации / Р. А. Коренченко. – М. : Юнити – ДАНА, 2003. – 286 с.
7. Фещур Р. В. Економічна стійкість підприємства – становлення понятійного базису / Р. В. Фещур, Х. С. Баранівська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми економіки та управління. – 2010. – № 684. – С. 75-86.
8. Василенко А. В. Менеджмент устойчивого развития предприятий: монография / А. В. Василенко. – К. : Центр учебной литературы, 2005. – 648 с.
9. Лапін С. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління [Текст]: автореф. дис. .. здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.07.01 / С. В. Лапін; [Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»]. – 2006. – 36 с.

10. Нілі Е. Призма ефективності. Карта збалансованих показників для виміру успіху в бізнесі та управління ними / Е. Нілі, К. Адамс, М. Кеннерли – Дніпропетровськ, 2003. – 203 с.
11. Редченко К. І. Стратегічний аналіз в бізнесі / К. І. Редченко – Львів : «Новий світ 2000», 2003. – 272 с.

Скибицкая Л.И.

Национальный авиационный университет

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СТОЙКОСТЬ В АНТИКРИЗИСНОМ МЕНЕДЖМЕНТЕ

Аннотация

Уточнены понятия финансово-экономической стойкости предприятий к негативным проявлениям последствий кризиса, определены главные внешние причины, которые влияют на деятельность предприятий и основные внутренние факторы, которые определяют состояние финансовой стойкости предприятий Украины, проанализированные существующие методики оценки эффективности деятельности предприятия и обеспечение их стойкости, очерчены перспективы дальнейших разработок в данном направлении.

Ключевые слова: кризис, антикризисный менеджмент, финансовая стабильность, экономическая стойкость, равновесие производственной структуры, показатели финансовой стойкости предприятия, показатели оценки эффективности развития предприятия.

Skibitska L.I.

National Aviation University

FINANCIAL AND ECONOMIC STABILITY IN CRISIS MANAGEMENT

Summary

Specified concepts of financial-economic firmness of enterprises to the negative displays of consequences crises, certain the existent methods of estimation of efficiency of activity of enterprise and providing of their firmness, outlined prospects of subsequent developments in this direction are analysed. Identified major external forces that affect the activity of enterprises and the main internal factors that determine the state of the financial sustainability of Ukraine, analyzed existing methods for evaluating the effectiveness of the company and ensure their sustainability, outlining prospects further developments in this direction.

Keywords: crisis, crisis management, financial stability, economic stability, the balance of the production structure, indicators of financial stability of the enterprise performance evaluation of the effectiveness of the enterprise.

УДК 336.225

УТОЧНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

Трайтлі В.Ю.

Державна фінансова інспекція України

У статті розглянуто державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм за класифікаційними ознаками. Досліджено існуючі визначення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм в нормативно-правових актах та проаналізовано погляди учених. Запропоновано авторське бачення щодо виокремлення форм, видів та методів державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм та уточнено його економічний зміст.

Ключові слова: державний фінансовий аудит, державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм, аудит ефективності, фінансовий аудит, аудит відповідності, форма, вид, метод.

Постановка проблеми. Становлення в Україні державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм нерозривно пов'язано з процесом становлення та розвитку системи державного фінансового аудиту та державного фінансового контролю.

Для того, щоб осмислити економічний зміст державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм (далі – ДФАВБП), доцільно дослідити сутність цього поняття та його місце в системі державного фінансового аудиту, завдяки чому можна буде окреслити його інструментарій та напрями подальшого вдосконалення його елементів, модернізувати основи діяльності контролюючих органів, їх взаємодію, що сприятиме ефективності контрольних за-

ходів. З огляду на викладене, питання правильності класифікації ДФАВБП, зокрема за формами та видами, на даний час є доволі важливим і актуальним в економічній науці та має не лише наукове (теоретичне), але і прикладне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становлення, сутність та роль державного фінансового аудиту досліджувались у працях низки дослідників і практиків як вітчизняних так і зарубіжних: Дікань Л., Кирія С., Стефанюк І., Рубан Н., Немченко В., Слободяник Ю., Сауніна А. Зокрема, питання організації діяльності контролюючих органів, що здійснюють державний фінансовий аудит, достатність та ефективність нормативно-правового забезпечення.